

The Hothouse
274 Richmond Road
London E8 3QW
t: +44 (0)20 7749 5970
f: +44 (0)20 7729 4568

Avenue de Tervueren 36
1040 Brussels
t: +32 (0)2 808 34 65
f: +32 (0)2 733 05 27

Aleje Ujazdowskie 39/4
00-540 Warszawa
t: +48 22 3070190

info@clientearth.org
www.clientearth.org

Warszawa, dn. 16 września
2011r.

Do: Wojewódzki Sąd
Administracyjny w Warszawie
ul. Jasna 2/4
00-013 Warszawa,
za pośrednictwem:
Generalnego Dyrektora
Ochrony Środowiska
ul. Wawelska 52/54
00-922 Wawelska.

Strona skarżąca:
Fundacja ClientEarth Poland
/adres w aktach/,
zastępowana przez radcę
prawnego
Piotra Turowicza,
adres dla doreczeń:
Aleje Ujazdowskie 39/4
00-540 Warszawa.

Organ: Generalny Dyrektor
Ochrony Środowiska
ul. Wawelska 52/54
00-922 Warszawa.

DOOŚ-oa.4210.30.2011.dc.15

SKARGA

na decyzję Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska
z dnia 16 sierpnia 2011 r. utrzymującą w mocy decyzję Regionalnego
Dyrektora Ochrny Środowiska w Opolu z dnia 30 drugnia 2010 r., znak
RDOŚ-16WOOŚ-6613-038/31/09/es

Na podstawie przepisów art. 50, w związku z przepisami art. 3 § 2 pkt 1 ustawy z dnia 30
sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. Nr 153,
poz. 1270 z późn. zm., zwanej dalej „ppsa”), niniejszym:

**ZA ZGODNOŚĆ
Z ORYGINAŁEM**

Piotr J. Turowicz

RADCA PRAWNY

- 1) zaskarżam decyzję Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 16 sierpnia 2011 r. utrzymującą w mocy decyzję Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 30 grudnia 2010 r., znak RDOŚ-16W00Ś-6613-038/31/09/es (dalej „Decyzja”)
- 2) wnoszę o jej uchylenie w całości;
- 3) wnoszę o zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

UZASADNIENIE

Przedmiotowej decyzji zarzucam naruszenie przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (dalej również „Organ II instancji”) następujących przepisów prawa:

I. Naruszenie przepisów art. 89 kpa, w związku z art. 7 kpa

Organ II instancji stwierdził w Decyzji, iż „We wniosku tym nie zostały wskazane niewyjaśnione kwestie sporne, do rozwiązania których miałyby się przyczynić rozprawa, a organ sam takowych również nie dostrzegł.”

Tak jak to podkreślała skarżąca w odwołaniu i pismach uzupełniających kwestie sporne istniały i istnieją – zostały wskazane przez skarżącą. Jest oczywistym, iż chodzi przecież spór pomiędzy inwestorem a społeczeństwem – reprezentowanym przez organizacje ekologiczne występujące w niniejszym postępowaniu na prawach strony, w tym skarżącą.

Kwestie sporne w niniejszej sprawie to np. transgraniczne oddziaływanie inwestycji, zanieczyszczenia rzeki Odry, brak przeprowadzenia oceny czy zostały spełnione warunki dla budowy instalacji podziemnego składowania dwutlenku węgla (tzw. „CCS”) dla inwestycji – żeby wymienić tylko najważniejszych z kwestii spornych.

Skarżąca oraz inne organizacje występujące w niniejszym postępowaniu na prawach strony, przedstawiła w odwołaniu i innych pismach obszerne i wyczerpujące poglądy zarówno doktryny oraz orzecznictwa wskazujące niezbicie na konieczność przeprowadzenia w niniejszym postępowaniu rozprawy administracyjnej w trybie art. 89 kpa.

Trzeba zaznaczyć, iż ani RDOŚ w Opolu, ani Organ II instancji nie odniosły się do przytoczonych argumentów w sposób właściwy, tzn. nie przedstawiły kontrdowodów czy poglądów, zaś Organ II instancji skwitował swoje racje dotyczące przedmiotowej kwestii jednym zdaniem (str. 18 Decyzji).

Brak przedstawienia przez Organ II instancji uzasadnienia, dowodów czy twierdzeń, nieprzeprowadzenie analizy, która mogłaby wskazywać na uzasadnienie racji organu nie zasługuje na aprobatę i świadczy o braku podjęcia przez Organ II instancji wszelkich kroków niezbędnych do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego. Tym samym należy zdaniem skarżącej uznać, iż doszło w niniejszej sprawie do naruszenia przepisów art. 7 kpa.

II. Naruszenie przepisów art. 66 z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (dalej „ustawa OOS”) oraz art. 143 prawa ochrony środowiska Powtórne wykorzystanie podkładów kolejowych nasączonych olejem kreozotowym (punkt 1 Decyzji, str. 7-8)

Skarżąca podtrzymuje zarzuty zgłoszone w postępowaniu przez Stowarzyszenie Technologii Ekologicznych Opole dotyczące usankcjonowania w decyzji pierwszej instancji (punkty I. 2.1.5) oraz decyzji Organu II instancji możliwości ponownego wykorzystania podkładów kolejowych nasączonych rakotwórczym olejem kreozotowym¹, przez co podkłady te mają statut odpadu niebezpiecznego o kodzie 17 02 04* (pkt. 1 Decyzji) Należy podkreślić, iż wbrew temu, co twierdzi Organ II instancji na str. 8 Decyzji oraz dr Grabowski w koreferacie² napisanym na zlecenie Organu II instancji olej kreozotowy nie jest traktowany przez Komisję Europejską jako substancja nie mająca dużego wpływu na środowisko. Dowodzi tego komunikat³ prasowy Komisji Europejskiej z dnia 16 lipca 2011 roku (czyli sprzed wydania decyzji przez Organ II instancji) w sprawie zaostrożenia ograniczeń dotyczących przemysłowego zastosowania kreozotu. W niej czytamy m.in.:

Surowe ograniczenia dotyczące przemysłowych zastosowań kreozotu, toksycznego związku chemicznego używanego przede wszystkim do impregnacji drewnianych podkładów kolejowych, słupów elektrycznych oraz ogrodzeń, wejdą w życie dnia 1 maja 2013 r. w następstwie zaostrożenia odnośnych przepisów przez Komisję Europejską. Kreozot ma działanie rakotwórcze – dlatego wprowadzenie tej substancji

¹ Nr. CAS 90640-85-0, substancja niebezpieczna, rakotwórcza kat. II, zgodnie z art. 18 ustawy z dnia 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (Dz.U. 2011 nr 63 poz. 322 2011.04.08) łącznie z tabelą 3.2 załącznika VI do rozporządzenia PE nr 1272/2008 z dnia 16.12.2008 (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:353:0001:1355:PL:PDF>)

² Dr inż. Zbigniew Grabowski, Koreferat do dokumentacji dotyczącej postępowania w sprawie wydania decyzji (...) budowie bloków 5 i 6 w PGE Elektrowni Opole SA dla wariantu I. (<http://ste-silesia.org/ELO/WSA/koreferat.pdf>) - część B1 – str. 12-13.

³ <http://ste-silesia.org/ELO/WSA/kreozot.pdf> ; LINK oryginalny

na rynek UE dopuszczone jest wyłącznie w przypadku, gdy firma otrzyma stosowne pozwolenie. Od 2003 r. nie mogą używać jej konsumenci.

Nowa decyzja Komisji, która zmienia dyrektywę w sprawie produktów biobójczych, została przyjęta po przeprowadzeniu analizy ryzyka dotyczącej wpływu kreozotu na zdrowie ludzi oraz na środowisko. Kreozot jest rakotwórczy pod każdą postacią; **jeżeli drewno, które zostało zaimpregnowane kreozotem, wejdzie w bezpośredni kontakt z glebą lub wodą, powstają poważne zagrożenia dla środowiska.** (...) Analizy cyklu życia produktu pokazują, że w niektórych przypadkach nie jest możliwe zastosowanie alternatywnego rozwiązania. Dlatego też **jeżeli nie istnieją mniej szkodliwe dla środowiska alternatywy**, państwa członkowskie mogą zezwolić na wprowadzenie do obrotu produktów impregnowanych kreozotem. W takich przypadkach mają jednak zastosowanie rygorystyczne normy, w tym środki mające na celu ochronę pracowników przed narażeniem na działanie szkodliwych czynników podczas impregnowania drewna oraz posługiwania się nim. (...)

W przypadku podkładów kolejowych istnieje możliwość alternatywnego zastosowania podkładów betonowych lub stalowych, nie jest konieczne w takim razie stosowanie starych podkładów, które narażają glebę i wody powierzchniowe na zanieczyszczenia. Chcemy w tym miejscu zwrócić uwagę, że art. 66 ustawy OOS nie tyle wymaga kontroli, czy postępowanie inwestora jest zgodne z obowiązującym prawem ile na sprawdzeniu, czy dane przedsięwzięcie ma negatywny wpływ na środowisko czy też nie, a jeżeli tak, to istnieją możliwości zmniejszenia tego negatywnego wpływu poprzez działania zaradcze, kompensujące lub zastosowanie wariantu alternatywnego.

Dlatego nie do przyjęcia jest argumentacja dr Grabowskiego, że czynnikiem przemawiającym za zastosowaniem takich podkładów jest niższy koszt inwestycji; także uzasadnienie Organu II instancji, który z jednej strony przyznaje, że drewno nasączone olejem kreozotowym ma działanie rakotwórcze jednak z drugiej uznał, że skoro nie jest to działanie niezgodne z prawem to jest ono dopuszczalne ze środowiskowego punktu widzenia.

Zdaniem skarżącej zarówno inwestor, jak i organy uczestniczące w postępowaniu środowiskowym powinny zadbać o to, by inwestycja miała jak najmniejszy negatywny wpływ na środowisko biorąc pod uwagę aktualny stan techniki (BAT, przepisy art. 143 prawa ustawy o środowisku) oraz mieć uzasadnienie w analizie kosztów do korzyści. W naszym przypadku, przy inwestycji o wartości całkowitej rzędu 12-14 mld PLN, wymiana torowiska oraz nasypu zanieczyszczonego odpadem niebezpiecznym mogącym skazić wodę i glebę na podkłady i nasyp obojętny dla środowiska stanowi

ledwie niewielki ułamek kosztów, jest technicznie wykonalny i istnieją liczni producenci zarówno bezpiecznych podkładów kolejowych jak i nasypów mineralnych. Z tego powodu, jako, że zostały naruszone przepisy art. 66 ust. 1 ustawy OOS, skarżąc podtrzymuje nasze zarzuty i wnosimy o zwrócenie decyzji do organu pierwszej instancji w celu nakazania inwestorowi utylizację torowisk i nasypów skażonych olejem krezotowym.

III. Naruszenie przepisów art. 3 ustawy o odpadach oraz art. 66 ustawy OOS

W kwestii zagospodarowania paleniskowych popiołów lotnych o kodzie odpadowym 10 01 02 (punkt 2 decyzji GDOS, str. 9-11) należy poprzeć słuszne zarzuty Stowarzyszenia Technologi Ekologicznych Opole co do zbyt lakonicznego zapisu w decyzji środowiskowej pierwszej instancji w sprawie zagospodarowania popiołów lotnych (z kotłów pyłowych) o kodzie 10 01 02. W punkcie 2 decyzji organ odwoławczy słusznie zauważył (str. 10 decyzji), że autorzy raportu błędnie uznali, że popioły lotne spełniające normę PN-EN 4501:2006 automatycznie tracą statut odpadu i uzyskują statut produktu ubocznego pracy elektrowni.

W rzeczywistości, zgodnie z art. 3 ust 1 ustawy⁴ o odpadach każda substancja, której producent pozbywa się lub zamierza się pozbyć, traktowana jest jako odpad.

Zgodnie z zapisami tabeli 66 Raportu⁵ (rozdział 9.9.3.1, str. 275) inwestor wykazał jedynie tę ilość popiołów lotnych, które wg niego nie zostaną wykorzystane przemysłowo na skutek nie spełnienia norm wyżej wskazanej normy. Jako postępowanie z odpadami wskazano przekazanie do odzysku R10 lub R14 w myśl załącznika do ustawy o odpadach.

W tym miejscu należy wskazać, że:

a) inwestor w sposób **zdecydowany** zaniżył ilość produkowanych odpadów. W rzeczywistości podczas procesu spalania ponad⁶ 8 mln ton węgla przy popiołowości 17% połączone bloki 1-6 elektrowni wyprodukują ponad 1,3 mln ton odpadu o kodzie 10 01 02

⁴ Dz.U. 2001 nr 62 poz. 628

⁵ <http://ste-silesia.org/ELO/raport.pdf>

⁶ Aneks-2 Raportu (<http://ste-silesia.org/aneks-2.pdf>) tabela 33 na stronie 22 wskazuje, że w roku 2016 w przypadku realizacji wariantu 1 (2 x 900 MW) zostanie spalone 8084 tys. ton węgla rocznie.

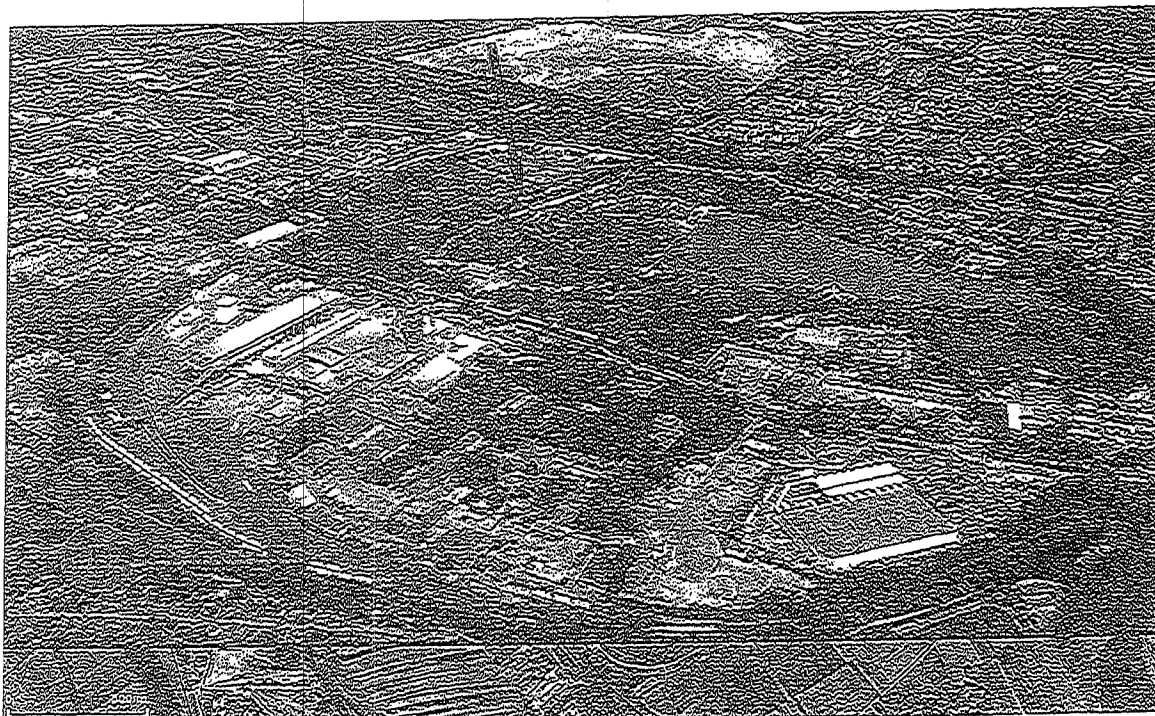
b) zgodnie z rozporządzeniem⁷ Ministra Środowiska z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie procesu odzysku R10 odpady o kodzie 10 01 02 nie mogą być poddane tej formie odzysku

c) zgodnie z rozporządzeniem⁸ Ministra Środowiska z dnia 21 marca 2006 r. w sprawie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów poza instalacjami i urządzeniami odpady o kodzie 10 01 02 z palenisk innych niż fluidalne można wykorzystać przy budowie warstw rekultywacyjnych składowisk odpadów komunalnych (w wymieszaniu w stosunku 1:1 z osadami ściekowymi), w podziemnych technikach górniczych jako materiał podsadzkowy oraz do deniwelacji terenów niekorzystnie przekształconych. Zgodnie z zapisami rozporządzenia, popioły lotne o kodzie 10 01 02 można wykorzystać do wypełniania terenów niekorzystnie przekształconych jedynie wtedy, gdy wyniki prac geologicznych lub rozpoznania geologicznego dowiodą, że poziom wody gruntowej występuje przynajmniej metr poniżej najniższego punktu wyrobiska do deniwelacji a właściwości podłoża tworzą barierę geologiczną o przepuszczalności k_f poniżej 10^{-7} m/s i miąższości powyżej 0,5 metra. W raporcie brak było takich danych dla wyrobiska w Wierzbicy. Co do postulowanego wyłączenia wyrobisk w Groszowicach oraz Odra II w Opolu to bez badań geologicznych wiadomo, że te wyrobiska nie spełniają warunków określonych w rozporządzeniu jako miejsca odzysku R14, gdyż stale są zalane wodą gruntową, które tworzą jeziora widoczne na zdjęciach lotniczych⁹:

⁷ Dz.U. 2011 nr 86 poz. 476

⁸ Dz.U. 2006 nr 49 poz. 356

⁹ Źródło: <http://zumi.pl>

kamionka „Groszowice” kamionka Odra I (poniżej) i Odra II (powyżej) w Opolu, pomiędzy dzielnicami Zakrzów i Chabry

Podobnie jak wszystkie inne wyrobiska pomarglowe w Opolu, także wyrobisko Odra II oraz Górażdże są stale zalewane/załane wodami gruntowymi, które mają połączenie ze zbiornikiem wód podziemnych GWP336, leżącym nad zbiornikiem wód podziemnych GWP333. Załane zbiorniki są cennym terenem rekreacyjnym dla mieszkańców miasta, w ten sposób zostały już zagospodarowane wyrobiska Krzanowice, Silesia, Bolko oraz Piast. W wyrobisku Silesia głębokość zbiornika wodnego wynosi ok. 20 metrów, w wyrobisku Odra I ok., 9 metrów. Wyrobisko Odra II jest odwadniane do niżej położonego wyrobiska Odra I przez tunel kolejowy, nadmiar wody jest odprowadzany przez stacje przepompowe do rzeki Odry. Przerwanie wydobywania margla w wyrobisku Odra II spowodowałoby wypełnienie go wodą gruntową oraz podziemną GWP335 w stosunkowo krótkim czasie.

Zgodnie z danymi¹⁰ Cementowni Odra, która eksploatuje złoża margli i wapienia na terenie miasta Opola wyrobiska Odra II oraz Groszowice charakteryzują się następującą budową hydrogeologiczną:

„Eksploatacja wyrobiska usytuowanego na złożu „ODRA II” prowadzona jest na dwóch poziomach:

- *I o rzędnych spągu 152.0 do 156.0 m npm;*
- *II o rzędnych spągu 148.0 do 149,6 m npm.*

¹⁰ <http://ste-silesia.org/cementownia/bufor/raport082010.pdf> str. 9

Spąg tych poziomów usytuowany poniżej poziomu piętra wodonośnego ma decydujące znaczenie przy drenażu wód z tego poziomu. Eksploatacja poniżej rzędnej 153.0 m npm powoduje wytworzenie leja depresji o zasięgu obliczonym w dokumentacji hydrogeologicznej na 153.6 m. Margle kredowe posiadają współczynnik filtracji w granicach $1,2 \times 10^{-5}$ do około $4,0 \times 10^{-5}$ m/s w rejonie doliny Odry oraz $6,5 \times 10^{-6}$ do $1,5 \times 10^{-5}$ m/s w rejonie dzielnicy Groszowice. Wydajność jednostkowa studni wykonanych w marglach kredowych jest niewielka i waha się w granicach od 0,3m³/h x 1m do około 3,3m³/h x 1m. Wodonośne utwory margli kredowych i piaskowców den omanu, podścielone są nieprzepuszczalnymi utworami kajpru (górnny trias). Utwory kajpru zalegają do głębokości około 45m w części północnej, do około 70m w części południowej. Utwory te tworzą Główny Zbiornik Wód Podziemnych -336 Opole-Krapkowice. Dopływ wód do wyrobiska odkrywkowego usytuowanego na złożu „ODRA II” wynosi 35m³/h”

Zapisy te wskazują, że na terenie wszystkich wyrobisk pomarglowych na terenie miasta Opola podłoże jest przepuszczalne **powyżej** $k_f 10^{-7}$ m/s, a dna wyrobisk były i są eksploatowane **poniżej** poziomu wód gruntowych. Z tego powodu zarówno Odra II jak i Groszowice nie mogą być brane pod uwagę jako miejsce odzysku R14 dla popiołów lotnych o kodzie 10 01 02. Fakt zalewania wyrobisk pomarglowych przez wody gruntowe jest powszechnie znany w Opolu i powinien być znany zarówno autorom raportu środowiskowego jak i organowi pierwszej instancji.

d) inwestor w raporcie wskazuje, że dotychczas popioły lotne, które nie były wykorzystane, były przerabiane w elmugatorni na terenie dzielnicy Groszowice. Wyprodukowany emulgat (mieszanka wody i popiołu z dodatkiem stabilizującym) był składowany w wyrobisku Groszowice. Jednakże w rozporządzeniu z punktu c) nie ma wzmianki o takiej formie odzysku R14, z tego można wnioskować, że taka metoda jako nieobojętna dla środowiska wodnego nie jest już dopuszczona. Wniosek ten zdaje się potwierdzać zamiar inwestora sprzedaży¹¹ tego zakładu.

e) organ odwoławczy nie odniósł się do kwestii prac rekultywacyjnych przeprowadzonych przez spółkę EPO Sp. z o.o. z wykorzystaniem popiołów lotnych z elektrowni, wskazując, że ten podmiot nie jest inwestorem. Tymczasem na stronie internetowej¹² spółki EPO znajduje się następująca adnotacja:

„EPO Spółka z o. o. powołana została w 1994r przez **Elektrownię "Opole" S.A.** z udziałem kapitału polskiego i zagranicznego. Podstawowym celem działania spółki jest gospodarcze wykorzystanie ubocznych produktów spalania węgla kamiennego powstających w procesie wytwarzania energii elektrycznej. Spółka

¹¹ <http://ste-silesia.org/ELO/groszowice.mpg> film reklamowy BOT Elektrowni Opole z roku 2007.

¹² <http://www.epo.com.pl/>

zagospodarowuje całość powstających w PGE Elektrownia Opole S.A. popiołów lotnych i żużli paleniskowych"

Z tego powodu nie można zgodzić się z argumentacją organu II instancji (Decyzja str. 11-12), że sprawa zagospodarowania żużli przez spółkę EPO nie stanowi przedmiotu postępowania środowiskowego, gdyż zgodnie z art. 66 ust. 1 pkt. 1 lit. c) ustawy OOS raport oddziaływania na środowisko powinien określić ilość powstających zanieczyszczeń oraz oddziaływanie inwestycji m.in. na wody oraz powierzchnię ziemi. Organ odwoławczy nierówno potraktował też materiał dowodowy, gdyż przyjęto jako załącznik do raportu pismo¹³ GIG z dnia 27 maja 2010 roku w sprawie badań chemicznych popiołów lotnych (zleconych nie przez inwestora, a właśnie przez spółkę EPO) a odrzucono jako materiał dowodowy sposób postępowania tej spółki z popiołami lotnymi z elektrowni, tłumacząc to rozdzielnością osób prawnych. Tymczasem w artykule 66 ustawy OOS nie ma rozgraniczenia w traktowaniu oddziaływania na środowisko w rozróżnieniu na działania inwestora i osób trzecich, ważne jest, że dany odpad/emisja jest bezpośrednio związany z zamierzeniem inwestycyjnym i w tym wypadku tak jest, gdyż to na skutek inwestycji elektrowni Opole ilość popiołów lotnych o kodzie 10 01 02 ulegnie zwiększeniu.

e) podstawowy zarzut strony skarżącej, do którego nie odniósł się zarówno organ pierwszej instancji jak i drugiej to problem pogorszenia się jakości popiołów lotnych o kodzie 10 01 02 na skutek zmiany technologii oczyszczania spalin zarówno w dotychczasowych blokach 1-4 jak i nowych 5-6 poprzez wprowadzenie selektywnej katalitycznej metody odazotowania spalin (SCR) poprzez zastosowanie katalizatora z wtryskiem wody amoniakalnej. Na stronie 181 raportu (rozdział 9.9.3) autorzy sami wskazali, że w przypadku emisji¹⁴ amoniaku powyżej 1,52 mg NH₃/Nm³ występują problemy ze zbyciem odpadu o kodzie 10 01 02 dla celów budowlanych oraz uciążliwości zapachowe. Zgodnie z dokumentami¹⁵ referencyjnymi BAT w przypadku odazotowania spalin metodą SCR należy liczyć się z emisją 2,7-3,8 mg NH₃/Nm³ (w normowanym metrze sześciennym spalin oczyszczonych) przy czym te niższe wartości osiąga się przy zastosowaniu droższego amoniaku w formie gazowej. Dotychczas w Polsce żadna elektrownia nie posiada instalacji odazotowania w technologii SCR, z tego powodu zarówno stowarzyszenie UPS jak i spółka EPO nie mogło wystawić analizy wykorzystania popiołów z elektrowni stosujących wtrysk wody amoniakalnej,

¹³ <http://ste-silesia.org/ELO/GIG20100527.pdf>

¹⁴ Emisja nieprzereagowanego amoniaku do atmosfery z instalacji SNCR i SCR znana jest w dokumentach referencyjnych BAT pod nazwą „ammonia slip” i zwiększa się wraz z zaostrzeniem normy emisyjnej dla tlenków azotu (NO_x) na skutek przesunięcia optymalnego stosunku stechiometrycznego NH₃/NO₂ w reaktorze SCR.

¹⁵ BREFR-BAT <http://eippcb.jrc.es/reference/>, zgodnie z art. 143 p.o.ś.

stałego mocznika lub gazowego amoniaku w instalacji oczyszczania spalin. Dodatkowo na inwestora został nałożony obowiązek redukcji tlenków azotu NO_x poniżej 100 mg /Nm³, przez co istnieje prawdopodobieństwo podwyższonej wobec zaleceń BAT emisji amoniaku w spalinach.

W tym miejscu pragniemy wskazać, że w polskich przepisach dla obiektów spalania węgla o dużej mocy nie ma normy emisyjnej dla amoniaku, jest za to norma emisyjna dla tlenków azotu, aktualnie¹⁶ 500 mg /Nm³ a realnie¹⁷ dotrzymywana przez inwestora na poziomie 446-470 mg NO_x /Nm³. W przypadku produkcji energii elektrycznej inwestor, mając na uwadze możliwe sankcje łącznie z zatrzymaniem pracy zakładu przy przekraczaniu emisji tlenków azotu zapisanej w decyzji środowiskowej wybierze zwiększenie dawki wody amoniakalnej w instalacji SCR, gdyż ewentualna emisja amoniaku nie podlega jakiegokolwiek kontroli środowiskowej. Skutkiem ubocznym jest jednak pogorszenie się jakości popiołów lotnych, dlatego tak ważne jest zagwarantowanie w postępowaniu środowiskowym dokładne wskazanie miejsca utylizacji tych odpadów, gdyby nie można byłoby ich wykorzystać w budownictwie.

Podsumowując tę część skargi, należy podnieść, iż zarówno decyzja pierwszej instancji, jak i Organu II instancji w sposób niezgodny z art. 66 ustawy OOS sankcjonują niepełne i niejasne zapisy w raporcie środowiskowym inwestora.

Inwestor nie podał w raporcie, ile konkretnie zostanie wyprodukowanych odpadów o kodzie 10 01 02 oraz wskazał jako sposób wykorzystania odzysk R10 i R14.

Jak to zostało wskazane, odzysk R10 dla tego typu odpadów nie jest możliwy, zaś odzysk R14 nie jest możliwy w wyrobiskach pomarglowych na terenie miasta Opola na skutek niedostatecznej szczelności podłoża oraz zbyt wysokiego poziomu wód gruntowych. Metoda emulgacji popiołów lotnych nie jest dozwolona a użycie popiołów jako podsadzki górniczej jest planowane jedynie dla 60 tys. ton rocznie, gdy szacowana produkcja popiołu wyniesie 1,3 mln ton rocznie. Z tego powodu **nie można uznać**, że raport środowiskowy w wyczerpujący i pełny sposób wyjaśnił oddziaływanie odpadu 10 01 02 na środowisko oraz sposób jego utylizacji. Zarówno inwestor, jak i organ pierwszej instancji **nie wskazali docelowego miejsca składowania odpadu 10 01 02**, co przy planowanej ich ilości (ok. 30 mln ton przez 20 lat), możliwego pogorszenia jakości na wskutek amoniaku i braku składowiska

¹⁶ Dz.U. 2011 nr 95 poz. 558 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 kwietnia 2011 r. w sprawie standardów emisyjnych z instalacji, załącznik 1 tabela 7.

¹⁷ Aneks-2 do raportu, str. 17 tabela 28.

bezpiecznego¹⁸ dla środowiska wodnego na skutek zbyt wysokiego poziomu wód gruntowych i podziemnych w Groszowicach.

Tym samym zarówno punkt 2.2.21 decyzji organu pierwszej instancji, jak i punkt 2 decyzji organu odwoławczego nie spełniają wymagań art. 66 ust. pkt. 1 lit. c) ustawy OOS, tj. nie podają przewidywanych rodzajów i ilości zanieczyszczeń, wynikających z funkcjonowania planowanego przedsięwzięcia

IV. Naruszenie przepisów dyrektywy 2001/80/WE w sprawie emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza z dużych obiektów energetycznego spalania (Dz.U.L 309 z 27.11.2001, str. 1, zm. dyrektywą 2006/105/WE oraz dyrektywą 2009/31/WE)

W odwołaniu od decyzji RDOŚ skarżąca przytoczyła wyczerpującą argumentację popartą bogatym orzecnictwem na poparcie twierdzenia, iż z art. 9a dyrektywy 2001/80/WE wynikają obowiązki obciążające zarówno operatorów obiektów energetycznego spalania jak i właściwe organy państwa członkowskiego. Zgodnie z art. 9a dyrektywy 2001/80/WE obowiązkiem operatora jest przeprowadzenie oceny, czy spełnione są następujące warunki: 1) dostępne są odpowiednie składowiska; 2) instalacje transportowe są wykonalne technicznie i ekonomicznie; 3) modernizacja pod kątem wychwytywania CO₂ jest wykonalna technicznie i ekonomicznie. Obowiązkiem organu jest zapewnienie, aby 1) odpowiednia ocena była przeprowadzona, 2) na terenie obiektu zarezerwowano odpowiednią przestrzeń na instalację urządzeń niezbędnych do wychwytywania i sprężania CO₂.

Skarżąca dalej stwierdziła, iż swoich obowiązków w zakresie przeprowadzenia oceny nie wykonał ani inwestor, ani też RDOŚ, który nie żądał od wnioskodawcy uzupełnienia raportu OOS o informacje dotyczące oceny z punktu widzenia możliwości wykonania instalacji CCS.

Organ II instancji nie odniósł się ani słowem do przedstawionych przez skarżącą argumentów. Tym samym należy uznać, że zostały one przez Organ II instancji przyjęte lub też uznać, że doszło do naruszenia przepisów art. 7 kpa, poprzez brak dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego sprawy.

Zamiast tego, Organ II instancji stwierdził na stronie 18 Decyzji, że skoro inwestor zawarł w raporcie deklarację o możliwości ewentualnego zbudowania w przyszłości instalacji wychwytywania dwutlenku węgla, to nie oznacza, że „instalacja ta (do

¹⁸ Amoniak ma kod szkodliwości R50 – bardzo toksyczny dla środowiska wodnego (oznaczenie wg dyrektywy unijnej 67/548/EWG zał. 1)

wychwytywania dwutlenku węgla-przypis mój, PJT) jest objęta zakresem przedmiotowego przedsięwzięcia”.

Organ II instancji dochodzi do wniosku, że skoro instalacja CCS nie jest objęta zakresem przedmiotowego przedsięwzięcia to „nakładanie warunków w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla takiej instalacji jest nieuzasadnione”.

Zdaniem skarżącej jest to po pierwsze stanowisko zupełnie niezrozumiałe, a po drugie całkowicie sprzeczne z obowiązującym w Polsce prawem, tj. przepisami dyrektywy 2001/80/WE.

Nie może być bowiem tak, że Organ II instancji niejako zezwala inwestorowi na naruszenie przepisów obowiązującego prawa, a z tym – zdaniem skarżącej - mamy do czynienia w niniejszej sprawie. Organ II instancji (za organem I instancji) przyjął, iż skoro inwestor nie przewiduje instalacji CCS, to tym samym w postępowaniu OOS można zaniechać przeprowadzenia niezbędnej oceny w zakresie CCS.

W tym miejscu powstaje pytanie: dlaczego Organ II instancji zwalnia inwestora z obowiązku nałożonego przepisami prawa, tj. dyrektywy 2001/80/WE, skoro jak to wynika niezbiecie z przepisów prawa, orzecznictwa UE, co podkreśliły jeszcze raz – skarżąca niezbiecie wykazała – obowiązkiem i inwestora i organu jest:

„(...) przeprowadzenie oceny, czy spełnione są następujące warunki: 1) dostępne są odpowiednie składowiska; 2) instalacje transportowe są wykonalne technicznie i ekonomicznie; 3) modernizacja pod kątem wychwytywania CO₂ jest wykonalna technicznie i ekonomicznie. Obowiązkiem organu jest zapewnienie, aby 1) odpowiednia ocena była przeprowadzona, 2) na terenie obiektu zarezerwowano odpowiednią przestrzeń na instalację urządzeń niezbędnych do wychwytywania i sprężania CO₂.” (str. 11 odwołania skarżącej)

Nie jest więc tak, że inwestor „może się zwolnić” z obowiązku nałożonego postanowieniami dyrektywy, a właściwy organ może na takie „zwolnienie” pozwolić.

Po drugie zaś, należy ponownie wskazać, iż bez znaczenia jest wprowadzenie uregulowań (czy też ich brak) w zakresie CCS do prawa krajowego (str. 18 Decyzji).

Rzeczpospolita Polska jest członkiem Unii Europejskiej i w związku z tym jest obowiązana do przestrzegania unijnego prawa. Jest tak również i w przedmiotowej sprawie – bez względu na to, czy Polska implementowała zapisy dyrektywy CCS czy też nie.

Skarżąca podniosła w odwołaniu, iż w dniu 25 czerwca 2009 r. „zaktualizował się obowiązek bezpośredniego zastosowania postanowienia art. 9a dyrektywy

2001/80/WE przez organ administracji państwa członkowskiego jakim jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Opolu. Z ustalonego orzecznictwa sądów Unii Europejskiej wynika bowiem, że 1) w przypadku braku transpozycji postanowień dyrektywy wywiera ona bezpośredni skutek (sprawa C-102/79 Komisja p. Belgii (1980) Zb.Orz. 1473, pkt 12); 2) organy państwa członkowskiego mają obowiązek stosowania przepisów dyrektywy z urzędu (sprawa C-240-244/98 Oceano (2000) Zb.Orz. I-4491, pkt 28); 3) w szczególności w sprawach regulowanych prawem administracyjnym Trybunał Sprawiedliwości UE wymaga stosowania bezpośrednio skutecznej normy dyrektywy z urzędu (sprawa C-72/95 Kraaijeveld, (1996), Zb.Orz. I-5403; 4) obowiązek stosowania normy dyrektywy z urzędu może dotyczyć zarówno organów sądowych, jak i organów administracyjnych (sprawa C-103/88 Costanzo (1989) Zb.Orz. 1839)."

Tym samym oczywistym jest, iż zarówno inwestor jak i Organ II instancji powinny przestrzegać obowiązującego w Polsce prawa jakim jest dyrektywa 2001/80/WE. Skarżąca również zwracała uwagę, iż: „Organ I instancji nie odniósł się bezpośrednio do zarzutu naruszenia art. 9a dyrektywy 2001/80/WE, ale sugeruje w powyżej przytoczonej frazie, że nie jest to obecnie obowiązujące w Polsce wymaganie prawne, powołując się na brak decyzji na szczeblu centralnym oraz projektowane zapisy ustawy prawo geologiczne i górnicze.

Termin transpozycji dyrektywy 2009/31/WE do prawa polskiego minął w dniu 25 czerwca 2011 r. Ponieważ decyzja Organu II instancji zapadła już po tej dacie miał on obowiązek z urzędu wziąć pod uwagę wymagania prawne zawarte w tej dyrektywie i zastosować art. 9a tej dyrektywy, tj. zażądać od inwestora informacji o których skarżąca już wspominała w odwołaniu.

Tak więc, zdaniem skarżącej argumenty Organu II instancji o braku implementacji dyrektywy CCS do polskiego porządku prawnego jako przyczynie pominięcia przez ten organ naruszenia prawa europejskiego dokonanego przez inwestora jest absolutnie nie do przyjęcia i jako takie nie mogą się ostać.

Odnosząc się do jedyne go dokumentu (czyli Koreferatu) którym legitymuje się Organ II instancji, a który jest przez ten organ traktowany jako odpowiedź na wszystkie uwagi skarżących organizacji występujących w niniejszym postępowaniu na prawach strony, należy podkreślić, że w pkt. 3 Koreferatu znajdują się twierdzenia

wprowadzające w błąd. Autor Koreferatu całkowicie pomija obowiązek sporządzenia oceny w zakresie CCS.

W niniejszej sprawie takiej oceny nie przeprowadzono, a tym samym doszło do naruszenia wskazanych przez skarżącą przepisów.

Należy również wspomnieć o tym, iż Organ II instancji nie odniósł się w żaden sposób do postulatu skarżącej o zwrócenie się „do Komisji Europejskiej - Dyrekcji Generalnej ds. Klimatu, w celu usunięcia niepewności prawnej w tym zakresie”, tj. w zakresie CCS.

V. Naruszenie przepisów art. 108 ust. 1 pkt 1) ustawy OOS

Przez wydanie Decyzji Organ II instancji naruszył przepisy art. 108 ust. 1 pkt 1) ustawy OOS, błędnie uznając, iż realizacja planowanej inwestycji nie spowoduje transgranicznego oddziaływania na środowisko.

Przed wszystkim należy zaznaczyć, że w I instancji niniejszego postępowania nie została przeprowadzona żadna analiza przez organ. Skarżąca słusznie więc zarzuciła, iż RDOŚ Opole stwierdził brak transgranicznego oddziaływania w oparciu li tylko o własne, niczym nie poparte przekonanie i brak wiedzy specjalistycznej. Takie postępowanie musi budzić co najmniej zdziwienie zwłaszcza, iż skarżąca przedstawiła opinię eksperta dr hab Zbigniewa Karaczuna z której jasno wynika możliwość wystąpienia transgranicznego oddziaływania inwestycji, a w konsekwencji konieczność powiadomienia strony czeskiej o planowanej inwestycji.

Skarżąca stwierdziła na stronach 7 – 8 odwołania, iż: „W konsekwencji organ I instancji miał obowiązek stosownie do normy art. 108 ust. 1 pkt 1) ustawy OOS wydać postanowienie o przeprowadzeniu postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko.

3. Należy zauważyć, że normy art. 104 ust. 1 oraz art. 108 ust. 1 ustawy OOS posługują się kategorią „możliwości” znaczącego naruszenia. Językowa i logiczna wykładnia pojęcia możliwości oznacza „brak wykluczenia”, a więc brak czynnika który wykluczałby zaistnienie pewnej sytuacji. (Zob. Z.Ziemiński, Logika praktyczna, PWN, Warszawa 1990, s. 111, zob. też T.Kotarbiński, Elementy teorii poznania i logiki formalnej i metodologii nauk, PWN, Warszawa 1986, s. 185 i nast.). Zgodnie więc z regułami interpretacji językowej i logicznej normy art. 104 ust. 1 i art. 108 ust. 1 ustawy OOS należy rozumieć w ten sposób, że brak możliwości znaczącego

transgranicznego oddziaływania można stwierdzić tylko w przypadku, gdyby stwierdzono okoliczności uniemożliwiające takie oddziaływanie. Ani Raport OOŚ ani opinia dr hab. Zbigniewa Karaczuna nie wskazują na żadne tego typu okoliczności wykluczające znaczące transgraniczne oddziaływanie.

4. Trzeba także podnieść, iż przepisy art. 104 i 108 ustawy OOŚ stanowią transpozycję do polskiego porządku prawnego norm art. 7 dyrektywy 85/337/EWG w sprawie oceny wpływu wywieranego przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko.

5. Ponadto, przepisy art. 107 i 108 ustawy OOŚ stanowią transpozycję do polskiego porządku prawnego norm art. 2 i 3 Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym sporządzonej w Espoo dnia 25 lutego 1991 r., która została ratyfikowana przez Rzeczpospolitą Polską (Dz.U. z 1999 r, Nr 96, poz. 1110).

6. Podsumowując, obowiązek przeprowadzenia postępowania transgranicznego wynika z norm prawa polskiego, prawa Unii Europejskiej i prawa międzynarodowego. Tym samym uchybienie tego obowiązku stanowi rażące naruszenie prawa w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego oraz naruszenie prawa Unii Europejskiej i prawa międzynarodowego."

Organ II instancji powołuje się w swojej decyzji na treści zawarte w Koreferacie.

W opracowaniu tym, które stanowi jedyną próbę posiłkowania się przez Organ II instancji zewnętrznym poglądem, znajduje się w punkt (A.1) odnoszący się do znaczącego oddziaływania transgranicznego.

Tak jak to podkreśliła skarżąca w swoim piśmie z dnia 29 lipca br. „Koreferat” w żaden sposób nie wspomina o argumentach skarżącej i innych organizacji biorących udział w niniejszym postępowaniu na prawach strony, zupełnie wyjątkowo wchodzi w polemikę z poglądami innymi niż te przedstawione przez inwestora oraz RDOŚ w Opolu. Jest to dokument prezentujący racje i twierdzenia inwestora i jedynie w bardzo wąskim zakresie próbujący je ocenić.

Zdaniem skarżącej, trudno uznać „Koreferat” za jakikolwiek dowód w sprawie, trudno uważać dokument ten za analizę niezależnego eksperta.

Na koniec podsumowań w tym punkcie, należy podkreślić, iż do naruszenia przepisów art. 108 ust. 1 pkt 1) ustawy OOŚ doszło również przez brak przeprowadzenia analizy

wpływu planowanej inwestycji na dorzecze rzeki Odry, o czym mowa szczegółów w pkt. VI poniżej.

VI. Naruszenie postanowień ramowej dyrektywy wodna 2000/60/EU, dyrektywy „substancje priorytetowe” oraz innych wskazanych przepisów 2008/105/E oraz innych wskazanych przepisów (pkt. 4 decyzji RDOS, str. 13-17)

Należy również podkreślić, iż w niniejszym postępowaniu zostały naruszone wymienione niżej akty prawne, a zarzuty przedstawione przez skarżących, w tym STE Silesia są w pełni uzasadnione. Poniżej przedstawiono stanowisko skarżącej w stosunku do treści Decyzji z punktów 13 – 17.

W pierwszej kolejności należy wskazać, iż nie została bowiem przeprowadzona analiza wpływu emisji rtęci na stosunki wodne w Odrze, w tym także na emisję skumulowaną oraz oddziaływanie transgraniczne w tym zakresie, także na obszary sieci Natura 2000.

W uwagach STE Silesia¹⁹ do raportu z dnia 15 października 2010 roku punkt 9 był poświęcony w całości hydroekologii oraz zagadnieniom prawa wodnego.

Zostały wymienione następujące akty prawne:

- a) Ramowa dyrektywa wodna 2000/60/EU²⁰ (dalej „RDW”) (implementowana do prawa krajowego)
- b) Dyrektywa „substancje priorytetowe” 2008/105/EU²¹ (powinna być implementowana do 13 lipca 2010 roku)
- c) Komunikat²²: Strategia wspólnoty w zakresie rtęci KOM (2005) 20 końcowa RDW oraz dyrektywa 2008/105/EU w sprawie środowiskowych norm jakości w dziedzinie polityki wodnej nie ustanawia nowym granicznych norm emisyjnych dla instalacji przemysłowych, w tym dla elektrowni węglowych. Ustala za to normy środowiskowe dla środowiska wodnego, są to więc przepisy „imisyjne” określające „wartości odniesienia” dla ekosystemów wodnych jako całości i ustanawiające cele dla ograniczenia 20 „substancji priorytetowych”, szczególnie toksycznych dla środowiska wodnego.

Prawnie cele te są określone w następujący sposób:

¹⁹ <http://ste-silesia.org/ELO/uwagi-3.pdf>

²⁰ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:15:05:32000L0060:PL:PDF>

²¹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:348:0084:0097:PL:PDF>

²² <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2005:0020:FIN:PL:PDF>

- RDW zobowiązuje kraje członkowskie do osiągnięcia „dobrego stanu wód”²³ najpóźniej do roku 2015. W przypadku wód powierzchniowych oznacza to osiągnięcie **dobrego stanu chemicznego** oraz **dobrego stanu ekologicznego** (art. 4 ust 1 RDW). Jedynie dla zmienionych w dużym stopniu wód oraz zbiorników sztucznych określone są mniej rygorystyczne cele – wystarczy osiągnąć dobry ekologiczny potencjał (art. 4 ust.1 lit. a) iii) RDW). Wyjątkowo można wnioskować o przedłużenie terminu do roku 2027 (art. 4 ust 4 RDW).

- Następnie RDW zobowiązuje wszystkie kraje członkowskie do podjęcia wszelkich możliwych środków by zapobiec pogorszeniu się stanu systemów wodnych (**zakaz pogarszania** art. 4 ust 1 lit a) ii) RDW).

- Trzeci cel dotyczy stopniowej redukcji zanieczyszczeń wód powierzchniowych przez „**substancje priorytetowe**” i zakończenie lub stopniowe zaniechanie emisji, dopływu lub strat spowodowanych przez te substancje (art. 4 ust 1 lit a) iv) oraz art. 16 ust 1 i 8 RDW).

- Oprócz tego jest też nałożony kolejny „warunek kombinowany”: niezależnie od aktualnego stanu wód zobowiązuje się kraje członkowskie dla emisji zanieczyszczeń do wód powierzchniowych do roku 2012 do stosowania najlepszych dostępnych technik (BAT) lub w przypadku emisji niezorganizowanej do stosowania najlepszych europejskich praktyk środowiskowych.

Wszystkie wymienione cele stawiają wymagania na substancję priorytetową jaką jest rtęć. Rtęć jest bowiem:

- Substancją priorytetową wymienioną w dyrektywie 2008/105/EU

- Zalicza się do celów określonych w „phasing-out” art. 4 ust 1 lit a) iv) RDW

- Zalicza się do obowiązku redukcji substancji priorytetowych art. 4 ust 1 lit a) iv) RDW

- Jest substancją niebezpieczną w myśl załącznika I listy I nr 5 dyrektywy 2006/11/EU

- Cel osiągnięcia dobrego stanu chemicznego wg art. 2 nr 24, art. 10 ust 2 lit c) i załącznika IX RDW

- Zakwalifikowana jako substancja specyficzna wg załącznika VIII nr 7 RDW

- Cel osiągnięcia dobrego stanu ekologicznego lub dobrego potencjału ekologicznego wg art. 4 ust 1 lit a) ii) i iii), art. 2 nr 23 i 24 RDW oraz załącznika V nr 1 RDW

- Ujęta w „zakazie pogarszania” wg art. 4 ust. 1 lit. a) i) RDW

- Substancja niebezpieczna wg dyrektywy IPPC 2008/1/EU (załącznik III) do uwzględnienia zarówno dla emisji do powietrza, jak i do wód.

²³ Więcej o pojęciu „dobry stan wód” na stronach KZGW: <http://www.kzgw.gov.pl/Ramowa-Dyrektywa-Wodna-Plany-gospodarowania-wodami.html>

Imisyjne normy środowiskowe nie naruszają wspomnianych w wyjaśnieniach PGE z 23 września norm emisyjnych. Dyrektywa IPPC 2010/75/EU uchwalona 7 lipca 2010 kumuluje powiązania pomiędzy udzieleniem decyzji środowiskowej a wypełnieniem licznych norm emisyjnych i środowiskowych. „Warunek kombinowany” z art. 10 RDW nie narusza norm emisyjnych, stwierdza jednak, że normy środowiskowe powinny być wypełnione niezależnie od aktualnego stanu środowiska („nie można śmiecić tylko dlatego, że już jest brudno”). Z drugiej strony wypełnienie norm emisyjnych nie oznacza zwolnienie emitenta z odpowiedzialności za stan środowiska naturalnego. **Jeżeli mimo wypełniania norm emisyjnych stan środowiska nadal jest niezadawalający, należy przedsięwziąć dalsze środki zaradcze** (art. 10 IPPC 2008/1/EU, art. 10 ust 3 RDW).

Wyraźnie wymienia RDW możliwość sprawdzenia istniejących pozwoleń lub ich aktualizacji (art. 11 ust 3 lit. g) i h) RDW). **Jest też możliwe, że zezwolenia na zrzut ścieków w ogóle nie zostaną wydane, jeżeli tylko w ten sposób możliwe będzie osiągnięcie celów dyrektyw wodnych** (dobrego stanu wód).

Raport środowiskowy ani wyjaśnienia nie odpowiadają na pytanie, czy rzeka Odra jako ekosystem jest w zadawalającym stanie chemicznym oraz ekologicznym, gdyż w wyjaśnieniach PGE przyznało, że WIOS takich badań nie prowadził. Nie chodzi tutaj tylko o ilość rtęci w kubiku czy litrze wody surowej, a o **zawartość rtęci w detrytusie** (osadach dennych rzeki) oraz **biotach** (organizmach żywych, szczególnie ryb drapieżnych) (podstawa art. 2 nr 35, art. 16 ust 7 RDW).

Dobry stan wód powinien być oznaczany raczej poprzez obciążenie substancjami szkodliwymi biot oraz osadów dennych niż zawartości rtęci w wodzie, przynajmniej takie stanowisko preferuje²⁴ Komisja Europejska.

Dyrektywa „substancje priorytetowe” 2008/105/EU nakłada na podstawie art. 16 ust 7 i 8 RDW na 33 substancje normy środowiskowe. Są one podzielone na przeciętne koncentracje roczne (art. 3 ust 1 2008/105/EU w połączeniu z załącznikiem I tej dyrektywy) dla ochrony przed działaniami chronicznymi i skumulowanymi oraz koncentracje maksymalne dla ochrony przed działaniami krótkoterminowymi i ekotoksykologicznymi.

Normy dla wartości rtęci w środowisku wodnym wynoszą:

- Dla wody wartość średnia 0,05 µg/l , maksymalna 0,07 µg/l
- lub
- Dla biotopu wodnego (biomasa ryb, roślin, osady denne) 20 µg/kg

²⁴ http://ec.europa.eu/environment/water/water-dangersub/pdf/sec_2006_947_en.pdf str. 60 (aneks 7)

W dyrektywie tej są określone normy dla rtęci dla wód powierzchniowych a tym samym został też uruchomiony termin „phasing-out” wg art. 16 ust 6 zd.1 RDW. Cele „phasing-out” dla emisji rtęci muszą zostać spełnione do roku 2028.

Normy te są dla rtęci **dużo surowsze** niż wcześniejsze normy dla ochrony wód (dyrektywa 84/156/EWG: 300 do 1000 µg/l) oraz surowsze niż dla dyrektywy dla wody pitnej (98/83/EU: 1 µg/l).

Są też surowsze niż aktualne, podane w wyjaśnieniach przez inwestora koncentracje rtęci w ściekach²⁵ (001-002 mg/l, str. 8 wyjaśnień z 23 września 2010).

Wyliczenia z wyjaśnień ze strony 9 wskazują, że aktualnie ładunek rtęci w ściekach wynosi **0,23 kg/rocznie** a po wybudowaniu bloków 5 i 6 wynosić będzie 0,60 kg rocznie.

Dane te mają się nijak do danych E-PRTR²⁶ dla Elektrowni Opole, wg których emisja rtęci do wód w roku 2004 wynosiła **7 kg**, w roku 2007 wyniosła **3,42 kg** a w roku 2009 **1,71 kg Hg**.

Nie można bowiem jednocześnie określić poziom ładunku rtęci w sprawozdawczości dla GDOS (e-PRTR) na poziomie 1,71 kg rtęci do Odry i jednocześnie wskazać w raporcie, że ta emisja wyniosła jedynie 0,23 kg. Nie można uznać za wiarygodne danych, które bazują na próbkach jednomiesięcznych i nie są nigdzie udostępniane.

Inwestor nie wyjaśnił też, w jaki sposób udało mu się obniżyć emisję rtęci z blików 1-4 z 7 kg w roku 2004. W raporcie środowiskowym brak jest wzmianki o zmianach technologii oczyszczania spalin z tlenków Sierki lub poczynionych inwestycjach na terenie oczyszczalni ścieków, które pozwoliłyby **wyjaśnić ponad 20-krotne obniżenie emisji rtęci do Odry w przeciągu pięciu lat**.

W Niemczech w latach 2008-2009 firma DONG Energy planowała²⁷ wybudowanie elektrowni opalanej węglem kamiennym w miejscowości Lubmin nad brzegiem Bałtyku w bezpośredniej bliskości ujścia Odry. Elektrownia ta miała mieć moc 1800 MW i posiadać instalacje odazotowania, odpylania i odsiarczania na podobnym stanie techniki BAT jak planuje to inwestor w przypadku budowy bloków 5 i 6 pod Opolem. Inaczej niż w raporcie

²⁵ mg = 1000 µg

²⁶ <http://prtr.ec.europa.eu/> rekord dla ELO na rok 2007-2008: <http://prtr.ec.europa.eu/PopupFacilityDetails.aspx?FacilityReportId=121096> (przypis 6) ; screen: <http://ste-silesia.org/ELO/WSA/e-PRTR.pdf>

²⁷ Pełna dokumentacja postępowania środowiskowego LUBMIN: http://www.mvnet.de/cgi-bin/staeun/lubmin/anzeige_lubmin.pl?17 (końcówki linka od 01 spis treści do 17 informacje uzupełniające woda)

dla bloków 5 i 6, które całkowicie²⁸ pominęły sprawę emisji rtęci czy innych substancji priorytetowych do wód raport DONG Energy dokładnie opisał te emisje. Wg danych²⁹ inwestora roczna emisja rtęci do wód poprzez zrzut 1219 tys. m³ oczyszczonych ścieków do Bałtyku wyniosłaby 31,5 kg rocznie. Dodatkowo, na podstawie modelu obliczeniowego zgodnego z Konwencją z Espoo, szacuje się na opad rtęci do wody z emisji do atmosfery na ok. 3 kg rocznie.

W tym miejscu należy zwrócić uwagę, że w przypadku wyliczeń emisji do środowiska powinno stosować się zasadę ostrożności (przezorności) która mówi, że do modeli obliczeniowych przyjmuje się maksymalne dopuszczalne stężenie danej substancji w spalinach/ściekach i przelicza się, czy ładunek roczny emisji spowoduje ponadnormatywne przekroczenie stanów odniesienia poza terenem, do którego inwestor ma tytuł prawny.

Takie badania inwestor wykonał dla emisji dla powietrza³⁰, pozostaje pytanie, dlaczego nie zostało takie badanie wykonane dla emisji do wody?

Dla standardów pomiarowych powinno przyjąć się nie 0,23 kg emisji rtęci rocznie – wielkości, która została jedynie oszacowana i jest sprzeczna z danymi przekazywanymi do GDOS przez inwestora (e-PRTR), ale maksymalny ładunek rtęci, jaki może być zrzucony do Odry przez inwestora:

$16 \text{ m}^3/\text{h}$ bloki 1-4³¹ + $22 \text{ m}^3/\text{h}$ bloki 5-6³² x 7800 h/rok x 0,03 mg Hg/l = **8, 892 kg Hg/rok**

Inwestor powinien przedstawić tło aktualne dla rzeki Odry (stężenie rtęci, jakie występuje w rzece Odrze) oraz wyliczyć symulację poziomu rtęci poniżej elektrowni zakładając, że w ciągu roku zostanie zrzuczone do Odry 8,892 kg rtęci rocznie. W tych wyliczeniach należy przeanalizować, czy w ciągu roku, biorąc pod uwagę różnicę w przepływach Odry instalacja dotrzyma normę tła dla rtęci z dyrektywy 2008/105/EU, gdzie dla wody wartość średnia

²⁸ W rozdziale 9.6 raportu uwagę poświęcono jedynie problematyce zasolenia rzeki Odry, w jednym zdaniu inwestor stwierdził, że jego oczyszczalnia ścieków zapewnia oczyszczenie ich z rtęci i kadmu zgodnie z obowiązującymi przepisami.

²⁹ <http://ste-silesia.org/ELO/WSA/HG-LUNG-Lubmin2008.pdf> , link oryginalny , Pismo Krajowego Urzędu d/s Środowiska i Geologii Meklemburgii – Pomorza Przedniego z dnia 4 .02.2009, str. 2 tab. 1

³⁰ <http://ste-silesia.org/ELO/za18.pdf> załącznik nr 18 do raportu środowiskowego.

³¹ Dane z tabeli ze strony 60 decyzji pierwszej instancji

³² Dane ze str. 223 raportu środowiskowego (tylko ścieki z instalacji oczyszczania spalin, bez zrzutów odsalających)

rtęci może wynieść 0,05 µg/l , maksymalna 0,07 µg/l. (odpowiednio 0,00005 mg/l , 0,00007 mg/l).

Inwestor przyznał też (wyjaśnienia na stronie 63-64 decyzji organu pierwszej instancji), że jego aparatura pomiarowa wykazuje się dokładnością rzędu 1 µg/l (0,001 mg/l), podczas gdy środowiskowe normy jakości dla rtęci w Odrze są rzędu setnych części µg/l (0,05-0,07 µg/l czyli 0,00005-0,00007 mg/l). Niedokładność aparatury powoduje, że w jednym miesiącu elektrownia wykazała zrzut ok. 0,5 – 0,6 kg rtęci do Odry (str. 63-64 decyzji pierwszej instancji), a w innych miesiącach emisji rtęci nie było wcale.

Granice wykrywalności aparatury powodują, że elektrownia może zrzucić do Odry zarówno 7 kg rtęci, jak również nie zrzucić jej w ogóle. Gdyby zastosować takie pomiary na nowe bloki 5-6 to trzeba byłoby uznać, że emisja rtęci wynosi pomiędzy 0 kg (gdy pomiar jest „poniżej 1 µg/l”) i 14 – 33 kg³³ (gdy pomiar wynosi dokładnie 1 µg/l)

Tymczasem okazuje się, że jednym z głównych źródeł³⁴ emisji antropogenicznej rtęci (30-60%) jest spalanie paliw kopalnych, głównie węgla kamiennego i brunatnego. Analizując diagramy przedstawione w Komunikacie Komisji dla Rady i Parlamentu Europejskiego z Brukseli z roku 2004, przedstawiające emisję rtęci ze spalania węgla w różnych krajach europejskich możemy zaobserwować, że Polska pozostaje największym emitentem tego toksycznego metalu zarówno dla dużych elektrowni powyżej 50 MW (~27%), jak i małych elektrowni poniżej 50 MW (~37%) (dla porównania Hiszpania czy Niemcy odpowiednio po ~14 i 12%).

Rtęć w środowisku wodnym została zaliczona przez Unię Europejską do ważnych problemów polityki wodnej. Troska o zdrowie ludzkie skażeniem „globalną emisją rtęci” skłoniło³⁵ Komisję Europejską przed kilku laty do stworzenia „strategii dla rtęci” i sformułowania ambitnych celów dla zmniejszenia emisji tego pierwiastka i jego związków:

³³ Ilość ścieków dla bloków 1-4 została określona na stronie 63-64 decyzji pierwszej instancji na ok. 0,5 mln m³ miesięcznie a ładunek rtęci między 0-0,6 kg Hg/mies. Dla bloków 5-6 przewiduje się (szacunki inwestora w odpowiedzi z dnia 17.11.2010 - <http://ste-silesia.org/ELO/odpowiedz-3.pdf> str. 15 tab 1) ilość ścieków na poziomie 1798 m³/h przy stężeniu 0,001 mg/l , co daje ładunek roczny (7800 h/rok) 14,024 kg Hg/rok dla wariantu poboru wody z rzeki Mała Panew i 33,017 kg (4233 m³/h) w przypadku poboru z rzeki Odry.

³⁴ <http://ste-silesia.org/ELO/WSA/HG-zrodla2008.pdf> ; [link oryginalny](#) ; Główne źródła rtęci w organizmach ludzi nie narażonych zawodowo Ewa Leśniewska, Małgorzata Iwona Szykowska, Tadeusz Paryjczak Politechnika Łódzka, str. 2

³⁵ KOM (2005) 20 końcowa : <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2005:0020:FIN:PL:PDF>

Rtęć oraz jej związki chemiczne są wysoce toksyczne dla ludzi, ekosystemów i gatunków dzikich. Początkowo postrzegany jako poważny problem lokalny, skażenie rtęcią obecnie jest postrzegane jako problem globalny, powszechny i chroniczny. Wysokie dawki mogą okazać się śmiertelne dla ludzi, lecz nawet stosunkowo niskie dawki mogą spowodować poważne zaburzenia neurorozwojowe, a ostatnio stwierdzono możliwość negatywnego wpływu na układy krążenia, odpornościowy i rozrodczy. Rtęć hamuje również aktywność mikrobiologiczną gleby i stanowi jedną z priorytetowych substancji niebezpiecznych zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną. Rtęć jest substancją trwałą i w środowisku może przekształcić się w metylortęć³⁶, swoją najbardziej toksyczną formę. Metylortęć szybko przenika przez barierę łożyskową oraz barierę krew-mózg, hamując potencjalny rozwój umysłowy już przed urodzeniem dziecka. Dlatego kontakt z rtęcią kobiet w wieku rozrodczym oraz dzieci stanowi najważniejsze zagrożenie. (...)

Globalna perspektywa

Pomimo że rtęć jest uwalniana ze źródeł naturalnych takich jak wulkany, dodatkowa emisja ze źródeł antropogenicznych, takich jak **spalanie węgla** oraz wykorzystanie go w produktach, doprowadziły do znacznego zwiększenia ryzyka narażenia na kontakt z rtęcią oraz gromadzenia się jej w środowisku naturalnym (...)

Cele

Kluczowym celem jest obniżenie poziomów rtęci w środowisku oraz narażenia ludzi na kontakt z rtęcią, w szczególności z metylortęcią odkładającą się w rybach. Eliminacja problemu metylortęci odkładającej się w rybach prawdopodobnie będzie wymagać dziesiątek lat, ponieważ obecny poziom skażenia wynika z emisji rtęci w przeszłości i jego zmniejszenie będzie wymagać czasu nawet w przypadku zaprzestania emisji. Wspólnota podjęła już wiele działań w celu redukcji emisji i stosowania rtęci. Nie oznacza to, że nic więcej nie można zrobić, lecz podkreśla znaczenie pełnego wdrożenia istniejących środków przez państwa członkowskie oraz dalszych postępów na poziomie globalnym.

Dlatego strategia obejmuje następujące cele:

1. Redukcja **emisji** rtęci. (...)

Jednym z głównych źródeł uwolnień rtęci jest spalanie węgla. **Spalanie węgla w elektrowniach o mocy przekraczającej 50 MWth** zostało określone w dyrektywie IPPC - tak jak inne główne źródła emisji, takie jak metale, cement oraz przemysł chemiczny - oraz w dyrektywie 2001/80/WE (...)

Komisja realizuje te cele przez działania:

³⁶ Metylortęć = CH₃Hg lub (CH₃)₂Hg

Działanie 1. Komisja oceni skutki zastosowania IPPC do emisji rtęci i rozważy czy konieczne są dodatkowe działania np. zmiana wspólnotowych dopuszczalnych wartości emisji, w miarę otrzymywania danych wynikających z wymogów sprawozdawczych IPPC i EPER6, oraz w ramach szerszej weryfikacji strategii pod koniec 2010 roku. Będzie to obejmować weryfikację łącznego pozytywnego wpływu środków kontroli wdrażanych po 1 stycznia 2008 roku, zgodnie z Dyrektywą 2001/80/WE w celu redukcji emisji dwutlenku siarki przez duże obiekty energetycznego spalania (...)

Przepisy artykuł 66 ust. 1 pkt. 1c ustawy OOS wymaga od inwestora, by w raporcie środowiskowym przedstawiony został opis rodzajów i ilości zanieczyszczeń w związku z przewidywanym przedsięwzięciem. Ten warunek nie został przez inwestora wypełniony, gdyż:

a) nie wiadomo, ile rtęci zostanie wprowadzonej do rzeki Odry po realizacji inwestycji. Inwestor podał sprzeczne informacje, w żadnym też miejscu nie nazwał po imieniu rocznego ładunku rtęci do rzeki Odry po wybudowaniu bloków 5 i 6. W wyjaśnieniach z 17.11.2011 roku - <http://ste-silesia.org/ELO/odpowiedz-3.pdf> str. 15 tab. 1) zostały podane ilości ścieków z nowych bloków oraz stężenie rtęci w tych ściekach. Inwestor nie przemnożył tych wielkości, które dla okresu całego roku (7800 godzin roboczych po odliczeniu przestojów technologicznych) wahają się od 14,024 kg Hg (1798 m³/h) dla wariantu poboru wody z rzeki Mała Panew do 33,017 kg (4233 m³/h) w przypadku poboru z rzeki Odry. Dane te nie zostały przedstawione społeczeństwu w sposób przystępny, za to na stronie 60 decyzji pierwszej instancji daje się do zrozumienia, że emisja rtęci wynosi 0,035 g/h, czyli 0,23 kg rocznie (dla starych bloków 1-4) oraz 0,60 kg dla nowych bloków 5-6.

b) inwestor nie posiada aparatury, która w sposób nie ulegający dyskusji potrafiłaby wyliczyć poziom rtęci zrzucany do Odry. Na stronach 63-64 decyzji organu pierwszej instancji zostało wyjaśnione, w jaki sposób niedokładność aparatury wpływa na wielkości pomiaru. Różnice w wielkości 1 kg rtęci miesięcznie należy uznać za duży błąd, mający poważne konsekwencje w środowisku, szczególnie podczas niskich stanów rzeki Odry. Na stronie 15 Decyzji zostało wyjaśnione, jaka metoda badawcza jest w stanie oznaczyć rtęć na poziomie setnych części mikrograma w litrze (0,02 µg/l) – jest to spektroskopia fluoroscencyjna.

Przepisy art. 66 ust 1 pkt 3 ustawy OOS wymagają od inwestora opisu zasięgu oddziaływania planowanego przedsięwzięcia. Warunek ten też nie został spełniony, gdyż zarówno inwestor, jak i organy orzekające w niniejszym postępowaniu, a także autor

Koreferatu nie posiadali danych o stanie chemicznym rzeki Odry poniżej i powyżej punktu zrzutu ścieków. Nie znajdują więc uzasadnienia tłumaczenia inwestora, iż „nie jest zobowiązany do prowadzenia bazy danych o środowisku”. To prawda, jednak powinien zlecić badania, które by potrafiły ocenić oddziaływanie przedsięwzięcia na środowisko wodne, a to nie zostało zrobione.

Najprawdopodobniej inwestor oraz autorzy raportu nie zdawali sobie sprawy z istnienia Ramowej Dyrektywy Wodnej, Dyrektywy 2008/105/ odnośnie substancji priorytetowych oraz rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 roku w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych. Zdumienie musi jednak budzić fakt, iż najwyraźniej tematyka ochrony wód została zbagatelizowana zarówno przez organ pierwszej instancji, jak i organu odwoławczego.

Organ pierwszej instancji przedstawił jedynie na stronach 58-64 decyzji stanowisko stowarzyszenia STE-Silesia.org oraz inwestora, bez zabierania głosu w sprawie. Uznał zdanie³⁷ inwestora, że *„mając na uwadze przytoczone powyżej stężenia rtęci i wielkości³⁸ ładunków, jak i chłonność odbiornika, można stwierdzić, że budowa nowych bloków nie spowoduje „pogorszenia” stanu jakości wód w rzece Odrze pod względem zawartości rtęci „*

Jednocześnie na stronie 64 tej decyzji przytacza się dane, które sugerują ładunek rtęci na poziomie 14-33 kg rocznie.

Organ drugiej instancji poszedł w swojej argumentacji jeszcze dalej: nie zajmując stanowiska co do rzeczywistej ilości ładunku rtęci zrzucanego wraz ze ściekami rocznie do Odry uznał na podstawie **jednorazowych**, jednostkowych badań, że Odra na wysokości elektrowni ma dobry stan chemiczny³⁹.

Jest to nieprawda. GDOŚ posiada dane odnośnie stanu chemicznego rzeki Odry, a przynajmniej powinien je znać. Mamy tu na myśli „Katalog⁴⁰ obecności substancji priorytetowych w wodach rzek na obszarze gmin” który został wydany w Warszawie w roku 2010 z inicjatywy NFOSiGW oraz GIOS.

³⁷ Decyzja pierwszej instancji, str 60

³⁸ Chodzi tu o podane na stronie 60 decyzji pierwszej instancji wielkości 0,23 kg rtęci dla bloków 1-4 oraz 0,60 kg rtęci dla bloków 5-6.

³⁹ Decyzja organu odwoławczego, str. 15

⁴⁰ „Katalog obecności substancji priorytetowych w wodach rzek na obszarze gmin” IMiGW, GIOS, NFOSiGW, Warszawa 2010, 1610 stron. Link (ponad 500 MB) – [LINK](#), pismo informacyjne: <http://ste-silesia.org/ELO/WSA/Katalog2010-pismo.pdf>

Od strony 621 tego katalogu można uzyskać dostęp do następujących danych:

Dorzecze Odry

- *Karta informacyjno – przestrzenna Google Earth*
- ***Karta A***
- *A-1 Karta statystyczno – informacyjna scalonych części wód na obszarze podzlewni z uwzględnieniem gmin*
- *A-2 Karta statystyczno – informacyjna oddziaływania na środowisko wodne na obszarze podzlewni*
- *A-3 Karta statystyczno – informacyjna **punktów pomiarowych substancji priorytetowych***
- *A-4 Karta statystyczno – informacyjna punktów pomiarowych w latach 2007, 2008 i 2009*
- ***Karta B***
- *B – Zestawienie jednolitych części wód rzek scalonych w podzlewni z uwzględnieniem **wyników badań substancji priorytetowych***

Są to wystarczające dane na temat tła dla rzeki Odry w sprawie substancji priorytetowych.

Na stronie 660 katalogu (jedna z grafik poniżej) przedstawiono **ocenę stanu jednolitych części wód rzek objętych monitorowaniem diagnostycznym i operacyjnym w 2009 roku.**

Ocena ta jest następująca:

Klasyfikacja **stanu chemicznego** środkowej Odry:

dobra-4 stanowiska

poniżej dobrego – 6 stanowisk

niepomiarowana- 130 stanowisk

Ocena **stanu jednolitych części wód:**

dobra-0 stanowisk

poniżej dobrego – 21 stanowisk

niepomiarowana- 119 stanowisk

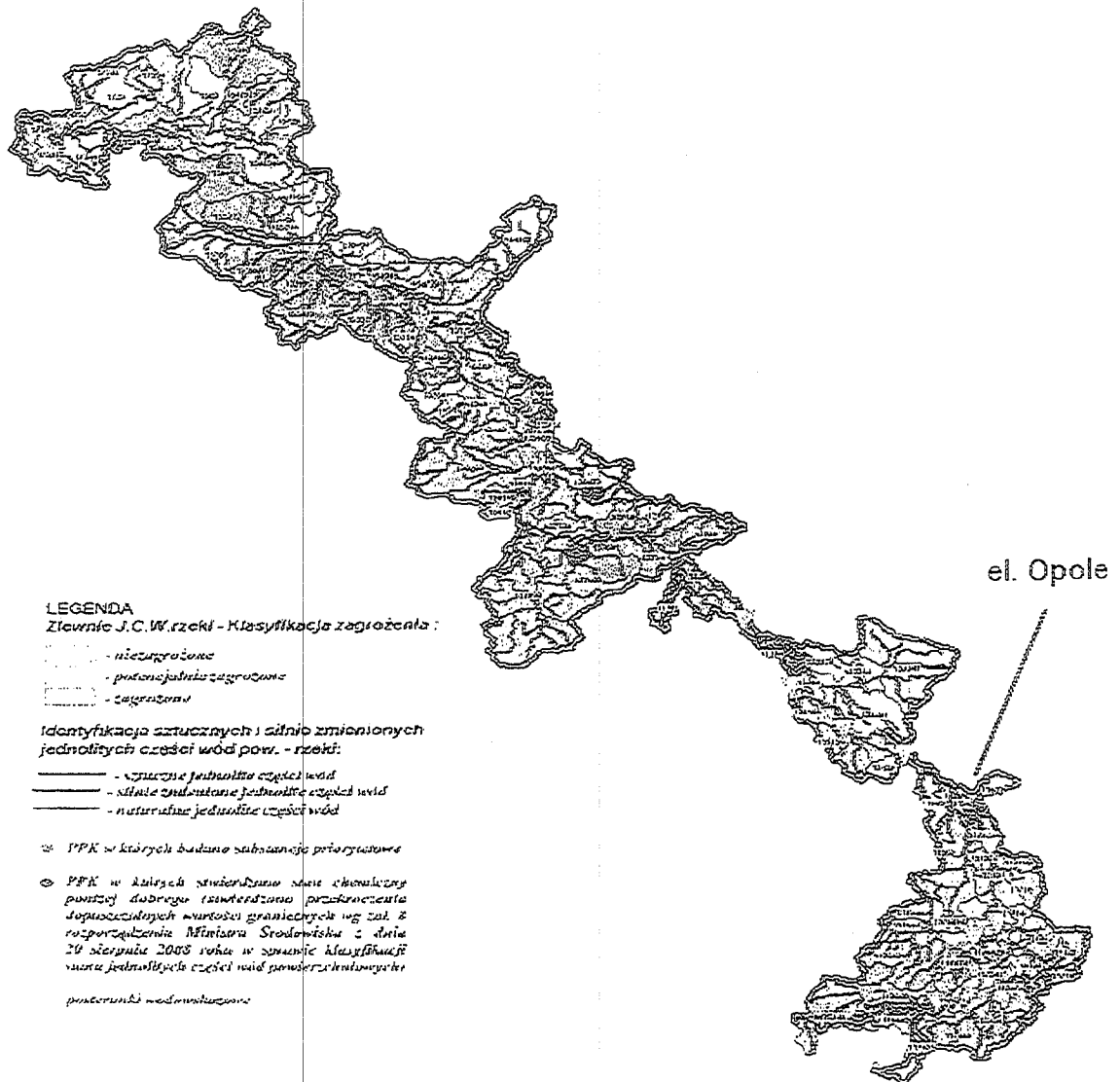
Ocena stanu biologicznego wód:

ryby łososiowate: stanowiska ocenione pozytywnie – 0, stanowiska ocenione

negatywnie 35

ryby karpioвате: stanowiska ocenione pozytywnie – 0, stanowiska ocenione negatywnie 35

IDENTYFIKACJA SZTUCZNYCH I SILNIE ZMIENIONYCH JEDNOLITYCH CZĘŚCI WÓD RZEK WRAZ Z KLASYFIKACJĄ STOPNIA ZAGROŻENIA ORAZ LOKALIZACJA PPK MONITORINGU SUBSTANCJI PRIORYTETOWYCH W ROKU 2009

Katalog, str. 660: górny bieg środkowej Odry ma zły stan chemiczny (czerwone punkty), dolny bieg środkowej Odry na dobry stan chemiczny.

Autorzy opracowania uznali, że zlewnia zarówno Odry w okolicach elektrowni, jak i Małej Panwi w dolnym jej biegu są zagrożone pod względem chemicznym i biologicznym. Na tych rzekach nie dokonano jednego pomiaru, jak to zlecił organ drugiej instancji WIOS, ale 109 pomiarów⁴¹, z czego można wnioskować, że są to pomiary o wiele bardziej wiarygodne od szacunków GDOŚ.

⁴¹ Dla punktu pomiarowego PLRW60002111799 (Opole-Wróblin)

Innym dokumentem traktującym o stanie chemicznym i biologicznym rzeki Odry, w tym o zawartości rtęci w biotach (rybach i mięczakach) rzeki Odry jest raport⁴² Międzynarodowego Projektu Odrzańskiego „Obciążenia dla Odry” z roku 2002, który powstał w kooperacji niemieckich i polskich uczelni oraz instytucji publicznych.

W ramach tego projektu badano stężenia rtęci zarówno w wodzie jak i w biotach oraz osadach dennych (detrytusie).

Tabelle 16: Statistische Parameter der Schwermetallbelastung in den Sedimenten (Korngrößenfraktion < 20µm); Untersuchungszeitraum November 1997 bis Mai 2000

ODER:	Min: [mg/kg]	Max: [mg/kg]	Mittelwert: [mg/kg]	Median: [mg/kg]	rel.Stabw [%]
Ober- und Mittellauf der Oder (Chalupki bis Warthemündung) (n=27)					
As	2,43	192	75,5	78,5	53
Cd	1,22	21,7	9,24	8,75	34
Cr	20,7	400	91,0	81,7	65
Cu	31,3	298	116	98,0	59
Hg	0,65	9,41	2,68	2,46	59
Ni	23,5	108	52,9	51,8	20
Pb	19,2	343	128	120	41
Zn	333	3113	1238	1217	36
Al	21400	41000	29500	29400	14
Fe	13872	79464	42962	43021	24
Mn	329	4865	1395	1159	73
Unterauf (Unterhalb der Warthe bis Pommersche Bucht) (n=32)					
As	10,6	161	37,6	33,2	61
Cd	0,92	38,4	9,56	7,92	95
Cr	7,70	307	122	111	46
Cu	28,7	325	131	121	55
Hg	0,20	3,70	1,41	1,48	55
Ni	19,5	110	54,4	51,0	29
Pb	29,0	438	179	167	42
Zn	77,6	2140	1074	1057	45
Al	9713	86864	32349	29230	54
Fe	11868	79349	44917	44395	23
Mn	480	8272	3045	3027	44

Powyżej przedstawiona jest tabela 16 na stronie 40 raportu Międzynarodowego Projektu Odrzańskiego, gdzie przedstawiono obciążenia osadów dennych metalami ciężkimi górnej i środkowej Odry (górną część) oraz jej dolnego biegu (dolna tabela) pomiędzy 11.1997 a 05.2000. Średnie obciążenie detrytusa (metylo-)rtęcią wynosi w górnym biegu 2460 µg/kg s.m. a w dolnym biegu 1480 µg/kg s.m. Są to obciążenia daleko przekraczające maksymalne stężenia roczne przewidziane w dyrektywie „substancje priorytetowe” 2008/105/EU , które wynoszą 20 µg/kg s.m. dla detrytusa lub biot.

⁴²⁴² <http://ste-silesia.org/ELO/WSA/HG-IOP-Odra2002.pdf> , link oryginalny ,

W dolnym biegu Odry rozrzut zanieczyszczenia rtęcią jest znaczny, od 200 µg/kg s.m. do 3700 µg/kg s.m. przy czym obserwuje się zmniejszenie stężenia rtęci w dolnym biegu rzeki oraz procesy samooczyszczania się rzeki w przeciągu lat. Stąd pokrycie się tych danych z danymi z „Katalogu” ze strony 660, gdzie wskazano, że rzeka Odra poniżej Wrocławia wykazuje już dobry stan chemiczny wód, jednak nadal występują zagrożenia dla zlewni (kolor różowy na mapce). Obciążenie rtęcią w mięsie ryb, szczególnie drapieżnych powoduje, że rzeka Odra nadal ma zły stan biologiczny wód (dla ryb karpiowatych i łososiowatych). Rzeka Odra jest w okolicach Opola zakwalifikowana jako silnie zmieniona jednolita część wód. W tym wypadku w Ramowej Dyrektywy Wodnej określone są mniej rygorystyczne cele – wystarczy osiągnąć dobry ekologiczny potencjał (art. 4 ust.1 lit. a) iii) RDW). Jednak dla środkowego biegu rzeki Odry stwierdzono jedynie umiarkowany potencjał ekologiczny (w 10 punktach). Dobry potencjał ekologiczny nie występuje w żadnym z punktów pomiarowych. Dolna oraz środkowa Odra poniżej Wrocławia jest zakwalifikowana („Katalog 2010”, str. 660) **naturalna jednolita część wód**, przez co dla tego biegu Odry należy zachować zarówno dobry stan chemiczny, jak i dobry stan biologiczny tej rzeki, ewentualnie osiągnąć te stany do roku 2015/2023.

Wybudowanie bloków 5 i 6 elektrowni Opole spowoduje oprócz dotychczasowego ładunku rtęci w wysokości ok. 7 (?) kg rocznie dodatkowy zrzut w wysokości 14-33 kg, co nie pozostanie bez wpływu na środowisko rzeki Odry, w tym na pogorszenie się stanu chemicznego zarówno w biegu środkowym, jak i dolnym.

Kolejnym źródłem informacji, do której mógł sięgnąć inwestor lub organ pierwszej lub drugiej instancji są badania ilości rtęci w **biotach** (mięsie ryb) przedstawione w następujących publikacjach:

- A: „Metale ciężkie i chlorowane węglowodory w niektórych gatunkach ryb z rzeki Odry” *Mikołaj Protasowicki, Władysław Ciereszko, Anna Perkowska, Artur Ciemniak, Izabela Bochenek, Ewa Brucka-Jastrzębska Akademia Rolnicza, Szczecin*⁴³
- B: „Zawartość rtęci w rybach z Wisły w latach 1998-2002” *Elżbieta Stężycka, Andrzej Siwicki, Wojskowy Instytut Higieny i Epidemiologii w Warszawie*⁴⁴
- C: „Erfassung der Schadstoffkontamination von Fischen” *Landesamt für Umwelt Sachsen, 2011*⁴⁵

⁴³ <http://ste-silesia.org/ELO/WSA/HG-Odra2000.pdf> ;

http://wbiis.tu.koszalin.pl/towarzystwo/2007/08_protasowicki.pdf

⁴⁴ <http://ste-silesia.org/ELO/WSA/HG-Wisla2002.pdf> ; <http://www.phie.pl/pdf/phe-2005/phe-2005-1-027.pdf>

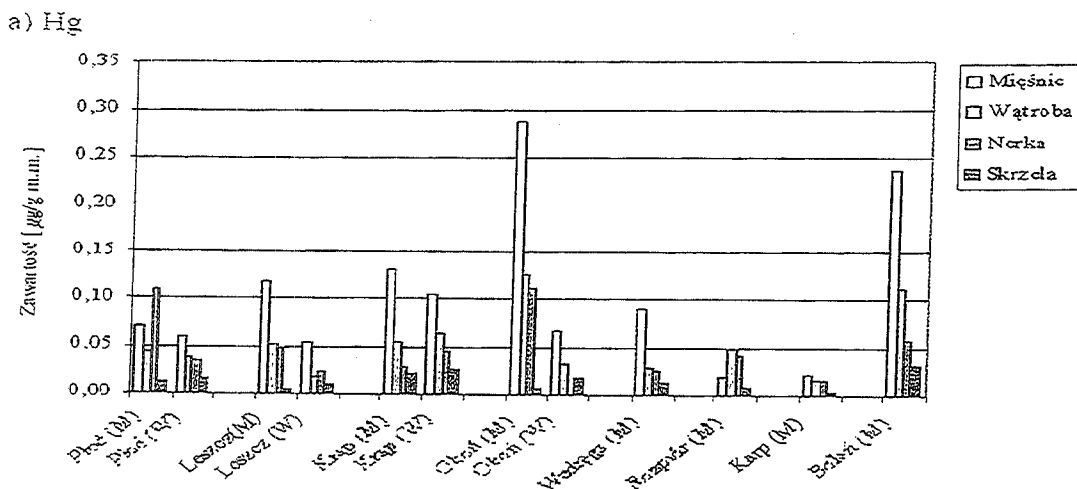
⁴⁵ <http://ste-silesia.org/ELO/WSA/HG-SMUL2011.pdf> ;

http://www.smul.sachsen.de/lfl/publikationen/jsp/inhalt.jsp?seite=detail&pub_id=5150

Wszystkie te publikacje zajmują się obciążeniem biot metalami ciężkimi, w tym rtęcią. Publikacje dla rzeki Wisły oraz Łaby (SMUL 2011) należy traktować porównawczo by wskazać, jaki jest mniej więcej stan wód dużych rzek środkowoeuropejskich w porównaniu do Odry.

Publikacja A

Wyniki badań zawartości wybranych metali ciężkich w Odrze przedstawiono na poniższym rysunku:

Porównanie zawartości rtęci w narządach ryb wskazuje, że w większości przypadków najwyższe stężenia tego pierwiastka występowały w mięśniach. Wyjątek stanowiła wyższa zawartość rtęci w nerkach płoci oraz w nerkach i wątrobach rozpióra z wód Międzyodrza (dolny bieg Odry). Zawartość rtęci w mięśniach ryb drapieżnych jest przyjętym obecnie wskaźnikiem poziomu zanieczyszczenia ekosystemów wodnych. Naturalne tło, zależnie od źródła, wynosi od 0,02 do 0,15 mg Hg/kg tkanki mięśniowej ryby (Kozak i in. 1994) (tj. 20-150 µg Hg/kg)

W niniejszych badaniach⁴⁶ największe ilości tego metalu stwierdzono w mięśniach okoni oraz boleni z rejonu Międzyodrza, u których wykazano odpowiednio 0,28 i 0,23 mg Hg/kg (280 – 230 µg Hg/kg) . Pozwala to wnioskować, że ryby z rejonu Międzyodrza narażone są na podwyższone ilości rtęci w środowisku. Stężenia tego metalu w mięśniach ryb pozostałych gatunków były niższe, lecz we wszystkich przypadkach porównanie ryb z górnego biegu Odry ze złowionymi w dolnym biegu rzeki wskazywało, że wyższe zawartości rtęci występowały w mięśniach ryb z tego drugiego obszaru.

Publikacja B:

⁴⁶ .przypis 24

Badania ryb odłowionych z Wisły w pobliżu Warszawy i Włocławka wykazały wyższe średnie stężenie rtęci w rybach odłowionych w 2002 roku w porównaniu z 1998 i 2000 rokiem. W roku 2002 badano tylko ryby odłowione w zbiorniku włocławskim w pobliżu tamy, gdzie gromadzi się najwięcej zanieczyszczeń.

Wcześniejsza praca wykazywała, że ryby z okolic Włocławka są bardziej zanieczyszczone metalami ciężkimi w porównaniu do ryb odłowionych w okolicach Warszawy czy Zalewu Zegrzyńskiego. W rybach odłowionych w 2000 roku w Zalewie Zegrzyńskim wykryto średnio 0,130 mg Hg/kg. (130 µg Hg/kg)

Zawartość rtęci w rybach:

1998: okolice Warszawy: 122 µg Hg/kg w mięśniach

2000: Wisła ogólnie: 169 µg Hg/kg w mięśniach oraz 101 µg Hg/kg w wątrobie

2002: okolice Włocławka: 209 µg Hg/kg w mięśniach oraz 142 µg Hg/kg w wątrobie.

Zależy tutaj zwrócić uwagę, że normy środowiskowe wynikające z dyrektywy 2007/105/EU dla rtęci (20 µg Hg/kg są dużo surowsze, niż porównywane w publikacji B krajowa norma dla spożycia ryb z tego okresu (1000 µg Hg/kg)

Publikacja C:

Ta publikacja jako jedyna analizuje⁴⁷ zawartość rtęci w rybach już w nowym systemie prawnym dyrektywy 2008/105/EU wraz z jej implementacją do niemieckiego prawa w roku 2011 (OGEWV). Zbadano zawartość następujących substancji priorytetowych przy normach:

20 µg/kg dla rtęci i jej związków

10 µg/kg dla hexachlorbenzolu

55 µg/kg dla hexachlorbutadienu

Dla rtęci stwierdzono przekroczenia w mięsie ryb drapieżnych, szczególnie okonia i sandacza. Inne gatunki ryb miały ok. 50-60% dopuszczalnej normy dla rtęci w świeżym mięsie. Zauważono też, że wraz ze wzrostem masy ryb jej stężenie rośnie

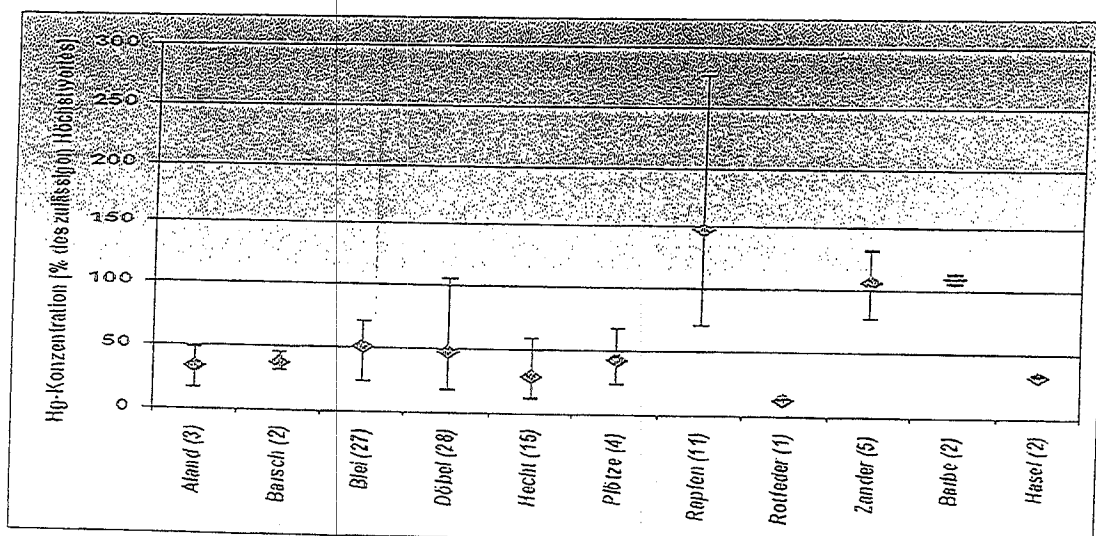

Abbildung 9: Quecksilberbelastung der untersuchten Fischarten in der Elbe 2010

ZA ZGODNIC
Z ORYGINALE

Piotr J. Turowicz
BADC

czym tłumaczono wzrost poziomu rtęci w rybach w ostatnich latach.

(Opis tabeli: Stężenia zawartości rtęci w mięsie ryb rzeki Łaby w roku 2010. 100% = 20 µg Hg/kg świeżej ryby, Rapfen= okoń, Zander=sandacz.)

Nie można również zgodzić z argumentacją organu odwoławczego (str. 16 decyzji GDOS), że stosowanie bezpośrednio dyrektywy 2008/105/EU jest w tym wypadku dyskusyjne. Załącznik A do tej dyrektywy, wraz z art. 3 tej dyrektywy i odnośnikiem 9 do tabeli w załączniku A dla rtęci wskazują, że Państwa Członkowskie, które do swojego prawa krajowego nie wprowadziły normy środowiskowej dla biot i osadów muszą zastosować **surowsze** normy niż wskazane w załączniku A w celu osiągnięcia dobrego stanu biologicznego i chemicznego wód. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych wraz z „Katalogiem obecności substancji priorytetowych w rzekach gmin” wskazuje, że Polska stosuje już środowiskowe normy jakości dla rzeki Odry, czyli skorzystała z opcji wskazanej w art. 3 dyrektywy 2008/105/EU.

Wyniki przedstawione w Katalogu wskazują, że Odra w górnej części biegu środkowego (okolice elektrowni Opole) jest w złym stanie chemicznym, złym stanie biologicznym oraz ma umiarkowany potencjał ekologiczny.

Tym samym zgodnie z tzw. **zakazem pogarszania** z art. 4 ust 1 lit a) ii) Ramowej Dyrektywy Wodnej zobowiązuje on wszystkie kraje członkowskie do podjęcia wszelkich możliwych środków by zapobiec pogorszeniu się stanu systemów wodnych. Dodatkowa emisja 14-33 kg rtęci do rzeki Odry stanowi takie pogorszenie, przynajmniej ryzyko takiego pogorszenia dlatego bez wnikliwego zbadania tej kwestii decyzja środowiskowa nie powinna zostać wydana.

W związku z powyższym należy uznać, iż uchylenie decyzji w całości pozwoli inwestorowi na dokładne sprawdzenie, w jakim stopniu jego inwestycja wpłynie pośrednio i bezpośrednio na pogorszenie się złego już stanu chemicznego środkowego i dolnego biegu Odry.

Jednocześnie należy wskazać, że wypełnienie przez inwestora wymogów RDW, dyrektywy 2008/105/EU oraz art. 10 dyrektywy IPPC 2008/1/EU w zakresie ograniczenia zawartości rtęci w środowisku rzeki Odry nie stawia go „pod ścianą” tj, nie musi oznaczać rezygnację z inwestycji.

Na potwierdzenie tej tezy chcemy przytoczyć następujące inwestycje:

a) PKE Elektrownia Blachownia – Spółka PKE Tauron zamierza zastąpić starą elektrownię w Blachowni Śląskiej (Miasto Kędzierzyn Koźle) o mocy 450 MWe nową jednostką wytwórczą. Elektrownia ta poprzez rzekę Kłodnicę ma wpływ na środowisko

wodne rzeki Odry. Początkowo planowano⁴⁸ wybudowanie bloku na parametry nadkrytyczne o mocy 910 MWe, jednak zgodnie z nowym⁴⁹ raportem oddziaływania na środowisko zamierza się wybudować układ gazowo-parowy o mocy 850 MWE. Tym samym inwestor dwukrotnie zwiększy moc wytwórczą przy jednoczesnej rezygnacji z węgla na rzecz gazu ziemnego, co spowoduje **efektywne zmniejszenie emisji rtęci do Odry netto**. Taka inwestycja wpisuje się w europejską politykę w sprawie ograniczania ładunku metylortęci w środowisku.

b) KOGENERACJA Elektrownia Czechnica – Spółka Kogeneracja SA zamierza⁵⁰ zastąpić starą elektrownię w Siechnicach pod Wrocławiem o mocy 110 MWe nową jednostką z wykorzystaniem cyrkulacyjnego kotła fluidalnego o mocy 120 MW. Elektrownia Czechnica ma bezpośredni wpływ na jakość środowiska wodnego rzeki Odry. Dzięki zastosowaniu kotła fluidalnego zamiast pyłowego możliwe jest **spalanie biomasy** do 50% wartości termicznej wsadu kotła. Z powodu likwidacji starych mocy wytwórczych oraz zastosowaniu **suchej** wapiennej metody odsiarczania i niekatalityczną selektywną metodę odazotowania inwestor zmniejszy emisję rtęci do rzeki Odry, pomimo zwiększenia mocy wytwórczej. Taka inwestycja wpisuje się w europejską politykę w sprawie ograniczania ładunku metylortęci w środowisku.

c) PGE Elektrociepłownia Szczecin – spółka PGE (zarazem inwestor elektrowni Opole) likwiduje węglowe źródła wytwórcze w Elektrociepłowni Szczecin, która ma bezpośredni wpływ na środowisko wodne rzeki Odry. Wg informacji⁵¹ inwestora zamiast kotłów węglowych do końca 2011 roku odda się do użytkowania największy kocioł biomasowy w Polsce na 550 tys. Ton biomasy rocznie. Produkcja energii elektrycznej „zielonej” ma wynieść 440 tys. MWh/rok a ciepła 1 900 tys. GJ/rok

Efekt ekologiczny inwestycji w EC Szczecin:

- Uniknięcie emisji CO₂ wskutek zastąpienia węgla biomasą 550 tys. ton/rok
- Zmniejszenie emisji SO₂ o 69% Zmniejszenie emisji pyłów o 63%
- Zmniejszenie ilości odpadów o 80% w stosunku do stanu obecnego.
- Uniknięcie emisji rtęci do rzeki Odry na skutek zmiany paliwa.

Również i ta inwestycja wpisuje się w europejską politykę w sprawie ograniczania ładunku metylortęci w środowisku.

Należy również zauważyć, iż kolejny doszło do naruszenia przepisów art. 66 OoŚ przez nieuwzględnienie rzucamy też inwestorowi, że przy analizie wariantów

⁴⁸ <http://www.kedzierzynkozle.pl/bip/index.php?t=200&id=34844>

⁴⁹ <http://www.kedzierzynkozle.pl/bip/index.php?t=200&id=38080>

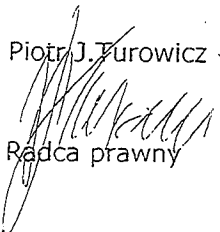
⁵⁰ Decyzja RDOS we Wrocławiu z dnia 09 lutego 2011 – <http://ste-silesia.org/ELO/WSA/kogeneracja.pdf>

⁵¹ <http://www.zedolnaodra.pgegiel.pl/index.php/projekty-rozwojowe/>

inwestycyjnych, w tym wariantu najkorzystniejszego dla środowiska zgodnie z art. 66 ustawy OOS, nie uwzględniono wpływu poszczególnych wariantów i zastosowanego w nich paliwa na środowisko wodne rzeki Odry, w tym na emisję substancji priorytetowych do tej rzeki.

W tym stanie rzeczy niniejsza skarga jest uzasadniona.

Piotr J. Turowicz,

Radca prawny

Załączniki:

- dowód uiszczenia opłaty od wpisu,
- odpis skargi.